

Lennart von Wendt

10.5.1947–2.6.2009

Professor Lennart von Wendt avled i juni vid 62 års ålder. ”Lennu”, eller hellre ”Kimmen”, som han kallades av familjen, var på god väg att bli historiker då han i slutet av gymnasieåren kom på andra tankar och började intressera sig även för medicin. I skolan, dvs. Åbo Classicum, var det i alla fall inledningsvis latin och språk som gällde. Kimmen lyste vanligen som klassens primus men utmärkte sig även i friidrott. Efter studenten flyttade han till Uleåborg för att studera medicin och blev färdig läkare 1974.

Intresset för historia och humaniora behöll Lennart livet ut. När han kunde kombinera kunskaper i olika ämnen och vetenskaper njöt han alldeles särskilt. Då kom hans stora allmänbildning också till sin rätt. Hade man tur kunde man någon gång på ort och ställe få sig till livs en djuplodande historisk analys med årtal och persongalleri.

Lennart började sin läkar- och forskarbana i sin studiestad Uleåborg och specialiserade sig på barnsjukdomar. Han disputerade 1980 på non-ketotisk hyperglycinemi, en ärftlig ämnesomsättningssjukdom som drabbar barnets hjärna. I sin forskning fokuserade Lennart tidigt på barnneurologi och barnhabilitering, vilket i mitten av 1980-talet förde honom till Göteborg och professor Bengt Hagbergs forskargrupp. Familjen flyttade till Sverige och Lennart blev överläkare vid Bräcke Östergård och adjungerad professor vid Göteborgs universitet. Även om han år 1989 återvände till Finland för att bli överläkare vid Barnets Borgs sjukhus, förblev banden till Sverige starka och Lennart fortsatte att arbeta i bägge länderna under hela sin karriär.

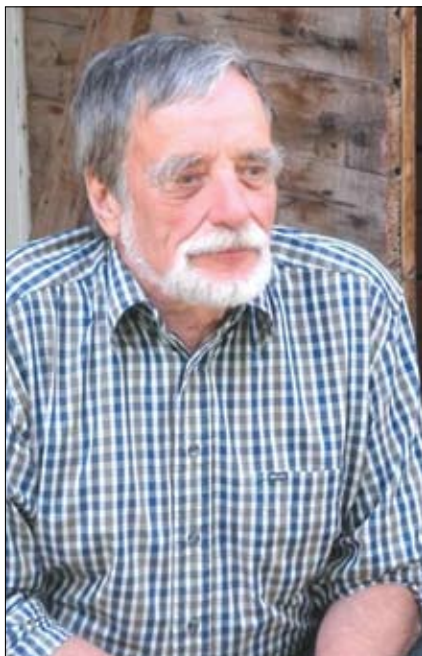
Lennart von Wendt byggde också tidigt upp ett stort nätverk av kolleger och

kliniker runtom i Europa där han blev en viktig samarbetspartner för många kollega, doktorand eller forskargrupp. De senaste åren fokuserade Lennart allt mer på autismspektrets sjukdomar och han grundade bland annat ett autismcenter i Finland. Det tvärvetenskapliga samarbete som han inledde har gett upphov till flera nya teorier och metoder om just autismspektrets sjukdomar. Som så många gånger tidigare föddes forskningens frågeställningar ur praktiska problem och resultaten ledde ofta till konkreta förbättringar i vården.

Lennarts förmåga att inspirera och stimulera sina kolleger till forskning och samarbete har starkt bidragit till barnneurologins utveckling i Europa. Särskilt viktiga var i alla fall alltid patienterna och deras familjer. De fick alltid Lennarts odelade uppmärksamhet och många minns honom med stor värme.

Vi, hans vänner, kolleger och familj, minns Lennart som en ytterst snabbtänkt person, vars underfundiga och ofta lite brittiskt torra humor inte sällan lockade till skratt men också till eftertanke. Det är ett stort tomrum som Lennart von Wendt lämnar efter sig såväl inom familjen som bland kolleger och vänner.

**Fredrik Almqvist
Mikael Knip
Rikhard von Wendt
Hanna von Wendt**

Johan Ahlqvist

24.3.1930–20.8.2009

Professor Johan Eric Walter Ahlqvist eller Johnny avled den 20 augusti i sitt hem Sibbvik i Västanfjärd. Obduktionen visade en inte tidigare diagnostiserad pankreascancer med levermetastaser. Johnny sörjs närmast av hustrun Mona, tre vuxna barn och sex barnbarn.

Johnny föddes i Stockholm den 24 mars 1930 som son till generalkonsul Eric Ahlqvist och hans hustru Dora, född Törnroth. Johnny var ättling i rakt nedstigande led till Olof Rudbäck d.ä., och hans farmor var född Nobel. Under 1930-talet bodde familjen i Stockholm där Johnny gick i skola, först i fröken Karlssons förberedande skola för gossar och sedan i Östra Real. Efter föräldrarnas skilsmässa, då Johnny var 12 år, flyttade han med pappa Eric till Helsingfors där han började i Nya Svenska Läroverket, Lärkan. Finskan var till en början besvärlig för en pojke från Stockholm. Lärkans legendariska lärare Tonttu lär ha gett vitsordet -14 för Johnnys första prov i finska. Eftersom fadern hade gift om sig 1946 och flyttat

till Egypten bodde Johnny inackorderad i olika familjer, men han tillbringade också mycket tid på Rastböle gård som hans far ägde tillsammans med fyra andra syskon. Där skaffade Johnny sig omfattande kunskaper om jordbruk och andra praktiska sysslor på en gård.

Johnny blev student 1948 och inledde sina medicinska studier vid Helsingfors universitet 1949, blev medicine licentiat 1956 och disputerade 1961 med en avhandling om mastceller. Han arbetade ett år som stipendiat i London i Pears legendariska laboratorium som var den dåtida histokemins Mekka. Johnny blev specialist i patologi 1962 och docent i patologi 1964. Han verkade som tf. professor i anatomi 1963–64 och i patologi 1979 vid Helsingfors universitet. År 1965 blev han överläkare i patologi på Aurora sjukhus, en befattning som han innehade till sin pensionering 1990. Samma år förlänades han professorstitel.

Det var Johnnys förtjänst eller fel, beroende på från vems synpunkt man ser det, att jag blev patolog. Våra vägar möttes i början av juni 1966. I slutet av maj såg jag på Asis anslagstavla en liten handskriven lapp där Johnny sökte en sommarvikarie till patologiafdelningen vid Aurora sjukhus. Det gällde en månad som obduktionsvaktmästare och en månad som laboratoriesköterska. Jag anmälde mig och blev anställd till något som visade sig bli ett fascinerande sommarjobb.

Johnny var en entusiasmerande lärare. Han var en mycket skicklig och observant obducent. Han såg också till att Auroras hela läkarkår, anförda av chefsläkare Erkki Klemola, alltid kom till obduktionsdemonstrationen där det vanligen uppstod en ingående kliniskpatologisk diskussion. Johnny var också något av en uppfinnarjocke. Han designade obduktionsinstrument och hjälpmedel som den händige vaktmästaren Arvi Honkanen sedan snitsade till.

Johnny behärskade den histologiska teknologin långt utöver det vanliga bland dagens patologer. Därför blev han ofta anlitad att föreläsa om färgningsmetoder och deras kemiska bakgrund. Som morfologisk diagnostiker var Johnny också exceptionell. Han nöjde sig sällan med att enkelt beskriva histologin utan

inbegrep i den även en utredning av kausalitet och patogenetiska mekanismer. Hans analytiska PAD-utlåtanden, som till omfattning kunde motsvara ett kortare kapitel i en bok inklusive referenser, irriterade ibland stressade kirurger som snabbt ville veta om det handlade om något som gick att operera eller inte.

Johnny poängterade i alla lägen vikten av att tänka *in casu*. Han ifrågasatte rekommendationerna om medicinsk praxis-käypä hoito som han ansåg leder till kokboksmentalitet och stereotyp agerande enligt inlärdna mönster. Johnny tvingade också sin omvärld att tänka. Intellectuell lättja och enkla, flummiga förklaringar hade han ingen förståelse för. Han ställde sig även kritisk till WHO:s sjukdomsklassifikation och accepterade inte heller sådana vedertagna dogmer om sjukdomsmekanismer som klart stod i strid med de morfologiska fynden. Detta ledde ibland till friktion mellan honom och s.k. rättrogna.

Som privatperson var Johnny spirituell och empatisk. Medan vi ännu hade snörika vintrar med gott skidföre på 1980-talet brukade han och jag flera gånger per säsong åka buss till Salmi och ta spåret över till Noux och däri-från vidare till Solvalla och Pirttibacka. Det var uppfriskande söndagsutflykter. Johnny tyckte också om att segla och var under många somrar fördäcksgäst på Trolle Donners åtta.

Johnny gick i förtidspension 1990. Ett incitament var den ständigt tilltagande byråkratin som han upplevde som betungande. Han berättade att stadens hälsovårdsverk då han tillträdde sin tjänst 1965 hade elva anställda som han alla kände personligen. Då han gick i pension hade antalet ökat till 300 och han kände ingen.

Efter pensioneringen byggde Johnny gården Sibbvik i Västanfjärd. Där sysslade han bl.a. med skogsbruk och planterade 1 300 ekplantor som han själv hade drivit upp från ollon. Men arbetet på gården minskade inte Johnnys vetenskapliga intresse som blev allt mer inriktat på medicinsk filosofi med William Harvey, Karl Popper, Isaac Newton och Eino Kaila som favoritförfattare. Johnny var också ledamot av Suomen lääketieteen filosofian seura. Dessutom

ägnade han mycken tid åt blodcirkulationens fysiologi och framför allt åt dess reologi. Att en del av hans inlagor möttes av oförståelse kan åtminstone delvis tillskrivas den yngre läkarkårens allt svagare kunskaper i fysiologi, något som Johnny var bekymrad över. Jag delar hans bekymmer.

Med Johan Ahlqvist har en mångkun-
nig och engagerad patolog med stor integritet gått ur tiden. Han vågade gå sin egen väg och intill envishet driva de saker han trodde på. Han var inspirerande som lärare, han var beläst och samhällsengagerad och han var en god vän.

Leif C. Andersson

Ulpu Saarialho-Kere

8.2.1960–13.9.2009

Professor Ulpu Saarialho-Kere, född 1960, avled den 13 september på Mejlans sjukhus i Helsingfors efter en kort tids sjukdom. Hennes närmaste är maken Juha Kere och barnen Kristian, Markus och Maura.

Ulpu Saarialho-Kere som var professor i dermatologi vid Karolinska Institutet och vid Helsingfors universitet delade sin tid mellan dessa arbetsplatser. Efter uppväxten i Helsingfors studerade Ulpu medicin och tog sin läkarexamen vid Helsingfors universitet 1985 och blev medicine doktor 1988. Ett stort forskningsintresse ledde till en treårig postdoktorsperiod vid avdelningen för dermatologi vid Washington University Medical School i St. Louis, USA under åren 1990–93. Efter hemkomsten fortsatte karriären snabbt uppåt; Ulpu blev docent i experimentell dermatologi 1996, specialist i dermatologi och venereologi 1998 och var äldre forskare vid Finlands Akademi åren 1998–2003.

I samband med att även maken Juha Kere fick tjänst vid Karolinska Institutet

utnämndes Ulpu till professor i dermatologi och venereologi vid Karolinska Institutet, Institutionen för klinisk forskning och utbildning vid Södersjukhuset år 2003. Hon blev även professor i tillämpad dermatologi och venereologi vid Helsingfors universitet 2009. – År 2007 blev Ulpu invald i styrelsen för European Society for Dermatological Research.

I fokus för hennes forskning fanns en särskild grupp enzymer, matrix metalloproteinaser (MMP) samt deras roll vid sårsläkning och uppkomsten av hudcancer. Särskilt var det möjligheterna att med hjälp av kunskap om dessa proteiner kunna förbättra diagnostiken och utveckla nya behandlingsmetoder för hudcancer som intresserade Ulpu. En annan forskningslinje gällde de underliggande mekanismerna för psoriasis. Ulpu delade sitt stora forskningsintresse med Juha, och de samarbetade mycket nära i flera olika projekt. Forskningen befann sig vid Ulpus förtidiga bortgång i en mycket aktiv fas med ett stort antal vetenskapliga artiklar publicerade just i år.

Som privatperson hade Ulpu Saarialho-Kere en bred allmänbildning med ett stort intresse för konst och klassisk musik som hon gärna förde vidare till familjen och sina kollegor. Ett annat intresse var resor, gärna till Frankrike eller Italien. Viktigast för henne var ändå att kunna tillbringa den lediga tid som fanns tillsammans med Juha och den övriga familjen.

På sin arbetsplats var Ulpu en mycket fokuserad person som var lätt att umgås och samarbeta med tack vare hennes raka och ärliga sätt. Hon krävde mycket av sina medarbetare men ännu mer av sig själv.

En framgångsrik forskare, vän och kollega har ryckts bort allt för tidigt. Vi minns Ulpu med stor saknad och tänker särskilt på hennes närmaste.

För vänner och kollegor,

Rune Toftgård
Tiina Skoog
Göran Elinder
Barbro Lundh Rozell
Björn Rozell